

Список використаної літератури

1. Академічні свободи, університетська автономія та освіта сталого розвитку. Мовою документів: Наукове видання. – Миколаїв : Видавництво Чорноморського державного університету ім. Петра Могили, 2009. – 288 с.
2. Закон України “Про вищу освіту” : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 02.11.2016). – Назва з екрана.
3. Сінкевич Є. Г. До проблеми запровадження університетської автономії: вітчизняний та зарубіжний досвід / Є. Г. Сінкевич // Історія. Наук. пр. – 2009. – Т. 104. – Вип. 91. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npchdu/History/2009_91/91-27.pdf (дата звернення: 02.11.2016). – Назва з екрана.
4. Університетська автономія — запорука якості української освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://press.ukma.kiev.ua/index.php?option> (дата звернення: 02.11.2016). – Назва з екрана.
5. Хартія університетів України: академічні свободи, університетська автономія та освіта: [створена на Міжнар. конф. “Ольвійський форум – 2009” у Ялті 11–15 червня 2009 р.] // Освіта України. – 2009. –10 липня.

Іван Михайлецький

ІННОВАЦІЙНІСТЬ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)

У кінці ХХ та на початку ХХІ століття ми спостерігаємо надто швидку трансформацію всіх процесів у сучасному світі. Нас охопив потік інформації, яку принципово неможливо систематизувати, звести, перетворити на знання в традиційному розумінні. Тому ситуація, що склалася, дає усвідомлення того, що і освіта потребує інноваційного розвитку.

Регуляцію освітніх процесів в європейському освітньому просторі досліджують В. Захарченко, Г. Клімова, В. Кремень, В. Луговий, Г. Макбурни, Н. Ничкало, Т. Павлова, М. Пальчук, Ю. Рашкевич, Є. Сірий, Ж. Таланова, Г. Товканець, Т. Халонен, А. Хуторской та ін.

Проблема розвитку європейської вищої освіти розглядалася вітчизняними та зарубіжними дослідниками через призму філософсько-методологічних засад вищої освіти (В. Андрущенко, В. Кремень, В. Луговий, Н. Ничкало, В. Шинкарук), державного управління вищою освітою (В. Андрущенко, Ю. Амосов, С. Клепко, В. Кремень, В. Огнев'юк), принципів і шляхів їх інтеграції в європейський освітній простір (В. Андреев, Н. Авшенюк, І. Бабин, Я. Болюбаш, В. Бурега, О. Дубасенюк, М. Згуровський, О. Коваленко, Л. Лук'янова, О. Матвієнко, Ю. Рашкевич, А. Сбруєва, М. Степко, Т. Фініков), розвитку вищої освіти в європейських країнах (І. Грищенко, Л. Гришук, М. Євтух, В. Кремень, Т. Осадча, Н. Ничкало, М. Пальчук, Л. Пуховська, Г. Товканець, В. Шинкарук), фінансового забезпечення вищої освіти (А. Бойко, С. Каленюк) тощо.

Кінець XX – початок XXI століття характеризується появою нових підходів до розвитку вищої освіти та ідей, завдяки яким можливе розв’язання сучасних освітніх і економічних проблем. Серед них ідеї багатоваріантності моделей навчальних закладів; пріоритетності професійної підготовки, розвитку професійних навичок; справедливості у взаємодії глобальної економіки і ринку праці; міжнародного і соціального партнерства у сфері вищої освіти [4].

Актуальними напрямами розвитку вищої освіти і професійної підготовки в кінці XX та на початку XXI століття є:

- посилення діяльності освітніх установ на міжнародному рівні;
- визнання знань та інформації основою соціальної інтеграції, а їх взаємодію – основою глобальної конкурентоспроможності;
- реалізація глобальних соціальних та економічних цілей міжнародними організаціями, урядами і парламентами, діловими колами, громадянським суспільством;
- налагодження діалогу, партнерських відносин як демократичних інструментів формування справедливого світо порядку;
- інвестування в розвиток вищої освіти з метою забезпечення ефективності підготовки майбутніх фахівців [5, с. 10–11].

У європейських країнах освіта в процесі інноваційності входить до загального інноваційного розвитку як певна система заходів з інноваційним характером.

Інноваційний розвиток вищої освіти – це процес модернізації освіти за рахунок створення, розповсюдження і засвоєння інновацій. Це циклічний процес, який проходить такі стадії: виявлення потреб у зміні (виявлення проблеми); розробки ідеї вирішення проблеми; розробки способу вирішення проблеми (нововведення); апробації і експертизи нововведення; засвоєння нововведення; інституалізації нововведення [1].

Сучасні автори розглядають інноваційність лише як інструментарій управління, а саме: як сукупність цілей, завдань, засобів, способів, методів, пріоритетів, напрямів, орієнтирів в розвитку організації, спосіб досягнення мети, спільне керівництво для дій і ухвалення рішень співробітниками організації – як форма, спосіб та засіб реалізації інноваційного розвитку. В той же час діяльність ВНЗ – це не лише освітня діяльність, виробництво кадрів, людського потенціалу, сфер господарства і суспільства в багатьох його компонентах. На мікрорівні освітня установа є суб'єктом різних видів діяльності – як освітньої, так і не освітньої [6, с. 34].

Інноваційність вищої освіти має охоплювати всі види діяльності вищого навчального закладу, відповідати за його розвиток, підвищення конкурентоспроможності. Вся багатогранність формування і впровадження інноваційності вищої школи повинна підлягати певним формуючим принципам, котрі забезпечуватимуть поступальність та самодостатність, а разом з тим – свою ефективність. Серед таких виділяють:

- єдність наукового і освітнього процесів, управлінської діяльності та їх спрямованість на економічний, соціальний і духовний розвиток суспільства;
- оптимальне поєднання державного регулювання і самоврядування;

- формування інноваційних проєктів за пріоритетними напрямками досліджень, що визначається державною і регіональною інноваційною та науково-технічною політиками;
- підтримка провідних науковців, наукових колективів, наукових і науково-педагогічних шкіл, здатних забезпечити випереджаючий рівень освіти і наукових досліджень, розвиток науково-технічної творчості молоді;
- проведення повного циклу досліджень і розробок, готових послуг;
- підтримка підприємницької діяльності в науковій сфері;
- інтеграція науки і освіти в міжнародне співтовариство;
- формування мережевих структур при організації інноваційної і наукової діяльності [3, с. 65–77].

Основні напрямки запровадження освітніх інновацій достатньо осмислені у західній педагогічній літературі. Так, на думку британського освітянина Г. Сілвера» [7], типологія освітніх інновацій в кінці ХХ ст. може включати наступні складові елементи:

- індивідуальні та групові інновації, пов'язані з потребами студентів та професійними очікуваннями (наприклад, семінари, що проводяться студентами, лабораторні симуляції та ін.);
- ініціативи, пов'язані з вивченням певних дисциплін та підтримані галузевими асоціаціями спеціалістів і роботодавців (наприклад, Центральною медичною радою); неформальна співпраця між фахівцями споріднених інститутів;
- інновації, пов'язані з використанням новітніх інформаційних технологій (наприклад, програмного забезпечення, електронної пошти, «онлайн ресурсів»);
- інновації, пов'язані з реформуванням змісту навчальних програм, зокрема запровадження модульної системи, семестрової структури з новою системою оцінювання як відповідь на зміну змісту навчальних дисциплін та посилення міждисциплінарної взаємодії;
- інституційні ініціативи, зокрема політика прийняття рішень стосовно широкого спектру питань (наприклад, стосовно використання інформаційних технологій, прикладної спрямованості навчання), професійного розвитку викладачів, заснування нових структур, залучення менеджерів до оцінки рівня розвитку;
- системні ініціативи, включаючи створення урядом нових освітніх інституцій (наприклад, відкритих університетів); фінансування системних змін, яка заохочує підвищення рівня підприємливості та розвитку професійних вмій і навичок викладачів; створення національних схем заохочення використання комп'ютерів та нових освітніх технологій; створення «груп просування» інновацій (Королівське товариство, Фундація відкритого навчання);
- інновації оцінювання (наприклад, оцінка якості навчання, нова система фінансової підтримки студентів).

Осмислення сьогоденної ситуації стану та перспектив, векторів розвитку сучасної освіти вимагає конструктивістського розуміння освітнього процесу, що виходить з того, що навчання повинно орієнтуватися не на передачу статичних знань, а, скоріше, формувати технології роботи з інформацією, на основі яких учні зможуть отримувати власні та адекватні сучасним темпам світового розвитку знання. Це може бути спробою освітян, бізнесменів та політиків навчити дітей навичкам, необхідним для досягнення успіху в швидкозмінному та технологічно орі-

ентованому суспільстві. За принципом аналогії, можна припустити, що головні зміни у побудові освіти проходитимуть за принципами, аналогічними принципам побудові бізнесу та орієнтація на знання, які реально приносять успіх в сучасному суспільстві». У світовій практиці подібні принципи знаходять своє втілення (зокрема, є Рух за школу ХХІ століття («the XXI stcentury schools movement») [8].

Інноваційна діяльність освітніх закладів є одним із стратегічних напрямів у освіті. Вона є умовою функціонування освітнього закладу, гарантією соціальної безпеки її вихованців та всіх учасників педагогічного процесу. Сьогодні високо-розвинені держави світу переконливо демонструють наскільки важливою є система вищої освіти для здійснення структурних перетворень, інноваційного розвитку, що несуть людині свободу самореалізації та самовдосконалення, матеріальні блага, задоволення зростаючих потреб, соціальний захист тощо. Україна також повинна відкрити для себе значущість освіти в умовах переходу на інноваційний шлях розвитку. Тому першою проблемою, яка постає перед нами – осмислення вищої освіти як основного важеля та орієнтира в подальшому соціально-економічному розвитку країни, в тому числі й інноваційному [2].

Інноваційність розвитку вищої освіти передбачає такий спосіб організації діяльності вищого навчального закладу, який забезпечує досягнення цілей та завдань його інноваційного розвитку. Основним в цьому процесі залишаються знання, як і для традиційної освіти, головною ж відмінністю є те, що якщо попередній підхід з'ясував спосіб передання знань, то новий підхід робить акцент на способі виробництва знань. Інноваційний вищий навчальний заклад потребує нових підходів як в управлінні, так і в організації навчально-виховного процесу.

Отже, побудова інноваційної освіти – це стратегічна мета будь-якої держави, яка розраховує на конкурентоспроможне майбутнє в сучасному відкритому світі. На нашу думку, в ХХІ століття повинні домінувати інноваційні знання, а не статичні репродуктивні знання.

Список використаної літератури

1. Клімова Г. П. Інноваційний розвиток вищої освіти України: методологічний аспект аналізу / Г. П. Клімова // Актуальні питання інноваційного розвитку. – Х. : ФІНН, 2012, № 3. – С. 50–57.
2. Павлова Т. В. Інноваційний розвиток вищої освіти при інтеграції до європейського освітнього середовища / Т. В. Павлова, І. М. Котова // Матеріали Міжн. наук.-метод. конф. «Проблеми інтеграції національних закладів вищої освіти до Європейського освітнього середовища» : Харків, 2012. – 29-31 жовтня. – С. 82–85.
3. Сірий Є. В. Інноваційний розвиток освіти в Україні: розгортання проблеми та засадницькі орієнтири / Є. В. Сірий // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : зб. наук. пр. – Вип. 11; Спец. вип. : Менеджмент у вищій школі України: адаптація до європейського контексту. – К. : Фенікс, 2010. – 240 с.
4. Товканець Г. В. Тенденції розвитку європейської вищої освіти на початку ХХІ століття / Г. В. Товканець // Науковий вісник Мукачівського державного університету. – 2015. – Вип. 1. – С. 28–33.
5. Халонен Т. Справедливая глобализация: создание возможностей для всех: доклад Всемирной комиссии по социальным аспектам глобализации / Т. Халонен, Б. У. Мкапа. – Женева: Бюро МОТ, 2004. – С. X. – 194 с.
6. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика / А. В. Хуторской – М. : Академия, 2008. – 256 с.

7. Harold Silver Managing to Innovate in Higher Education // British Journal of Educational Studies. 1999. vol. 47. – p. 145-156.

LaTefy Schoen, Lance D. Fusarelli Innovation, NCLB, and Fear Factor: The Challenge of Leading 21st Century Schools in an Era of Accountability // Educational Policy. 2008. vol. 22 p. 181–203, 184–186.

Ганна Пилипенко

ІННОВАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ ФОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНИХ ВІДНОСИН У СТУДЕНТСЬКІЙ АКАДЕМІЧНІЙ ГРУПІ

Проблема формування суб'єкт-суб'єктних відносин займає чільне місце у педагогічній науці, оскільки сучасний освітній простір орієнтує педагогів на впровадження в навчально-виховний процес особистісно-орієнтованої моделі навчання і виховання. В основі даної моделі покладено сприймання студента як рівноправного члена педагогічної взаємодії, тобто студент виступає не як об'єкт навчально-виховного процесу, а є його суб'єктом. Одним із важливих аспектів, що потребує дослідження у даній сфері, є формування суб'єкт-суб'єктних відносин у студентській академічній групі.

На сьогоднішній день, у зв'язку зі стрімким розвитком суспільства та технічним прогресом, все більше традиційних методів формування міжособистісних стосунків серед студентів стають менш ефективними і втрачають свою актуальність. Тому на сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення набуває тенденція використання інновацій у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу.

Серед науковців, які займалися дослідженням інноваційної діяльності є В. Беспалько, В. Загвязинський, І. Котлярова, В. Биков, Н. Борисова, О. Пашенко, А. Хуторський, Л. Яковенко (дослідження освітніх інновацій); В. Паламарчук, О. Попова, О. Савченко, Н. Юсуфбекова (проблема інновацій у педагогіці); Х. Подковко, Д. Грубіч, Т. Павлова, І. Котова, О. Мельникова, К. Аймедов, Н. Сердюк (проблема інновацій у вищій освіті) тощо.

Формування суб'єкт-суб'єктних відносин у студентській академічній групі під час навчального процесу не може відбуватися без участі викладача, а особливо куратора студентської групи. Саме наставник повинен створювати сприятливі умови для формування здорового психологічного клімату групи за якого між студентами буде відбуватися міжособистісна взаємодія й формуватимуться міцні і дружні стосунки, що з часом перетворить студентську академічну групу на колектив. Впровадження інноваційного підходу в студентських групах реалізується куратором через використання інтерактивних методів, форм та прийомів навчання, що є головним завданням вищого навчального закладу на сучасному етапі підготовки фахівців, здатних нестандартно, гнучко та вчасно реагувати на зміни, які відбуваються в світі.